

שופטת אולטימטיבית במשרה מלאה

צירופה של השופטת מרים נאור לשושלת המפוארת של נשיאי בית המשפט העליון הוא בשורה מעודדת ביותר. כישוריה, הישגיה ואישיותה הם שניתבו את דרכה למשרה הרמה. הם שיבטיחו את הצלחתה ואת תרומתה במלאה אותו. מערכת השפיטה תמשיך להיות מונהגת בידי אחת הדגולות מבין שופטי ישראל

משה לדור

מלוכדת של ירושלמים. כבר אז הצדיקו את זיהוים כ"מלח הארץ"; דומה שידעו חבריה מראש לאילו משימות ושליחויות ציבוריות בתחום המשפט נועדו רבים מהם. כל השאר, ואני בכללם, נספחים היינו למסגרת. לוויינים לסטודנטים המזוהים כל כך כלי-בת המחזור.

ואמנם כצפוי, מיד בתום לימודיה הצטרפה מירה לע"שייה המשפטית למען הציבור. לאחר התמחותה בבית המשפט העליון ובמחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה הייתה לפרקליטה קבועה במחלקה חשובה זו וייצגה את המדינה בבית המשפט העליון. שנים לא רבות היו אלה, משום שכבר אז היא זוהתה כמתאימה לשפיטה

משהסרתי את גלימתי מעל כתפיי, וכשמקלדת תחת אצבעותיי, אפשר שניתנת לי חירות רבה יותר לבטא את רשמי מדמותה, מפועלה ומדרכה השיבוטית של מרים (לרנר) נאור – הנשיאה הנכנסת של בית המשפט העליון.

הנה חולפות להן השנים – רבות כל כך – מאז ישיבתנו המשותפת על ספסל הלימודים באוניברסיטה. באותה כיתה, באותו שיעור ובאותו תרגיל. מירה, דמות מרכזית ב"קבוצת הירושלמים", מתבלטת כבר אז בחריצותה. ברצינותה, בחשיבתה המשפטית היסודית ובהיותה מוקד ידע של החומר הנלמד. משהו חיובי ומבטיח נקלט על ידינו אז מאותה חבורה

עו"ד משה לדור, פרקליט המדינה בשנים 2007-2013

**כבר בשלבים מוקדמים
יחסית לקריירה המשפטית
היה ברור כי נאור קורצה
מהחומרים שיובילו לביסוס
מעמדה כשופטת בולטת
ומובילה; שאין תפקיד שיפוטי
שלא יהלום אותה היטב,
שלא ישרת אותנו, צרכני
השפיטה, באורח מיטבי**

צילומים: פלאש 90

זה שיוצא וזאת שנכנסת. הנשיאה מרים נאור לצד הנשיא המורש גרוניס

בהובלת הדיונים עד להכרעה משפטית שנתפסה ונתקבלה כמבוססת וכזודקת. אלה, העתידיים עוד להשתבח ולצבור עוצמה במעלה דרכה השיפוטית, הביאו לקידומה לכהונת שופטת בבית המשפט המ- חוזי בירושלים.

גם שם התבלטה מירה בשליטתה ברזי המשפט, בחריפותה, בהגינותה ובחתיירתה חסרת הפשרות לברור העובדות – האמת – כמצע להכרעה ראויה. לא חולפות אלא שנתיים לערך באכסנייתה זו, ונשיא בית המשפט המחוזי (השופט ורדי זיילר ז"ל) בוחר בה – כשופטת יחידה – למשימת ניהול התיק הפלי-

וכך אמנם מצאו לנכון למנותה לכהונת שופטת שלום בירושלים.

מאז אין אלה עוד רק ידע, מיומנות משפטית ושאר מאפייני העבר ששימשו אותה במילוי תפקי- דה כפרקליטה – כליטיגטורית – שיידרשו לה כשור- פטת. באלה לא די לנהל דיון באולם בית המשפט באורח יעיל, הוגן, מקצועי ומכובד לקראת הכרעה בין צדדים יריבים. והציפיות נתגשמו; כישוריה של השופטת על כס המשפט היו ניכרים ובלטים כבר בראשית הדרך. הדבר התבטא גם בהצלחתה תמיד "להחזיק אולם", והן בכישורי הניווט שהפגינה

מלאכותית במסחר בבורסה ובהשמעת הבטחות ופיתויים חסרי בסיס למשקיעים כי מובטחת העלייה היציבה בשערי מניותיהם, אל מול טענת הנאשמים כי אלה היו שיטות פעולה לגיטימיות של התמודדות עם מציאות מקרר-כלכלית מיוחדת שאפיינה את המשק באותן שנים – שיטות גלויות, מוכרות ומקור-בלות אף על הרשויות.

מכל מקום, פרקטיקה מסיבית זו הציבה את הב-נקים, ועימם את ליבת כלכלת ישראל כולה, על שפת תהום הולכת ומעמיקה ככל שנמשכו פעולות הוויסות. ביטויה הכספי של תהום זו הלך ותפח לק-ראת קריסתם הוודאית של הבנקים, עד שערב הת-ממשותה נאלצה המדינה לחסום באחת את שליטת הבנקים במניותיהם, לרכוש מציבור המשקיעים בס-כומי עתק את מניותיהם על פי שעריהם המנופחים, ולמעשה להלאים את הבנקים לשנים רבות.

והנה מתקבצים להם התובעים, הנאשמים הר-בים ועשרות הסנגורים שנבחרו מהמשרדים המר-בילים כדי לייצגם באולם ייעודי ענק שהוכשר אף הוא במיוחד כדי לארח את ההליך. כולם בפני שופטת אחת בודדה הישובה במרכז דוכנו של בית המשפט. שר-פטת אחת האמורה להוביל את המערכה המשפטית המורכבת ולנצח על הדיון בין הצדדים המתעמתים על כל שאלה עובדתית ומקצו-עית, וביחס לאין ספור סו-גיות סבוכות שמקורן במגוון דיסציפלינות הנטולות מעו-

למות תוכן רבים, שלרוב אינם מבקרים כלל (ולבטח לא יחדיו) בבית המשפט. וכן, בראש ובראשונה גם בסוגיות חדשניות מעולם המשפט הפלילי ויישומן על שפע מאפייני תופעת הוויסות הכה חריגה והכה נפוצה בעת ובעונה אחת.

אז איך עומדת שופטת אחת בלא צוותים לצידה (כמונו) באתגר הניצב בפניה? איך מנהלים פרויקט אימתני במגה-תיק שכזה במקצועיות מובהקת, בדרך המבטיחה גם לכל צד – עשרות הנאשמים והטוע-נים – כי עניינו השלם והמלא יוצג לפני בית משפט? לפני בית משפט שבאל פשרות מקבל על עצמו לצ-

לי שעסק בוויסות מניות הבנקים המרכזיים בישראל ("תיק הבנקאים"). בפרשה זו, בה חברי עו"ד יעקב כהן ואני התייצבנו כתובעים, היינו עתידים להופיע לפני השופטת נאור במשך השנים הבאות; חמישה ימים בשבוע (ללא הפוגות, פשרות או דחיות), מבר-קר עד שעות אחר הצהריים המאוחרות (או עד גמר משימת היום, המאוחר מביניהם), כשמאמץ אדיר מושקע בהנחייתה ובהובלתה של השופטת לניצול כל שעה ודקה בדיונים לשם קידום לקראת הכרעה וסיום.

בשפע חוויותיי באולמה של השופטת נאור, וביכולות השפיטה המשובחות שהפגינה בפרשה האמורה, יתמקדו דבריי. אלה רק יתחדדו ויועצמו עוד ביותר משני העשורים לפועלה מאז ועד היום.

משפט הבנקאים – לא עוד תיק

תיק הבנקאים לא היה עבור מי שעסק בו – תו-בעים, סנגורים ומומחים – רק עוד תיק המעלה סוגיות שבשגרה, ונראה שכך גם נתפס בעיני בית המשפט והשופטת נאור. חריג היה בשל היקפו הע-צום של חומר החקירה ש-צבר במאות ארגזים עוד לפני יריית הפתיחה למשפט, אך עיקר ייחודו התבטא בטיבה של המאטריה טעונת ההכ-רעה, לצד צבר השחקנים שהשתתפו במערכה. אלה עשו את המשימה השיבוטית שעמדה לפני השופטת נאור למורכבת במיוחד.

על ספסל הנאשמים הושבה יחדיו כל צמרת הב-נקאות בישראל. על פי האישומים יוחסה לבכירים אלה פעילות פלילית מגוונת ושיטתית, במסגרתה הם ביקשו והצליחו לשוות למניותיהם במשך הש-נים אופי של השקעה סולידית מניבת תשואה נכבדה וחסרת סיכונים לחלוטין, ותכליתה הייתה לשמר ולחזק את מעמדם ולשפר את יכולותיהם בתחרות על גיוסי הון. ההכרעה המרכזית שהיה על השופ-טת לקבל נמצאה בעיקרה בגזרת המתח שבין טענת המאשימה כי זו הייתה פעילות עבריינית מובהקת שפיתחו הבנקאים יחדיו, שהתבטאה בהתערבות

**בתיק הבנקאים עמד
לפניה גודש עצום של
מסמכים וחוות דעת עבות
כרס, שהצטרפו לעשרות
אלפי עמודי הפרוטוקול
מן העדויות. את כל אלה
למדה, עיכלה והפנימה
השופטת נאור מיד**

כבר מתחילת דרכה היה ברור כי היא קורצה מהחומרים שיובילו אותה לביסוס מעמדה כשופטת בולטת ומובילה. נאור בראש הרכב

קמעה משעות הבוקר המתי- שות, השופטת ניצלה אחרת; עם חידוש הדיון כבר פנתה למגיש החומר מן הבוקר והקשתה עליו: "במאמרו (או בספרו) של המומחה (פלוני) שהגשת, לא ברור לי עדיין כיצד תומכת גישתו שבעמוד (שציטטה) לתזה הנטענת".

ערנותה ומעורבותה המ- עמיקה לא התבטאו בהצגת הערכותיה ומסקנותיה בטרם עת, אלא בניסיונות לעמוד על משמעות הת- כנים והזרמתם לשולחנה בסד זמנים שיאפשר את סיום המשפט בעידן הנוכחי, לא בעוד נצח נצחים. המחשה אחת למחויבותה להתקדם ולא לעצור הייתה שאפילו בתקופה בת כחודש שבה גובסה רגלה בעקבות תאונה היא סירבה לדחות את הדיון, אלא שמכאן ואילך, במשך כחודש ומחצה זו היא שנכנסה לאולם הדיונים לפני כולם, ורק אז נפתחו דלתותיו לציבור.

המשימות הכבדות על כולם, אך בחריקת שיניים

**תיק הבנקאים נוהל בעידן
שבו עדיין לא פגשנו ולא
הכרנו ביטויי התגוששות
קשים בתיקים רגישים
שהמדינה מאשימה בהם
דמויות מרכזיות, חזקות
ובעלות השפעה**

לול לכל סוגיה וללמוד אותה על בוריה?

מיום הכרזתו הראשונה של פקיד העזר "בית המשפט!" החלו הפרקליטים, הסנגורים ומומחים מהארץ ומהעולם להזרים אל שולחנה של השו- פטת באורח יומיומי גודש עצום של מסמכים וחוות דעת עבות כרס, שהצטרפו לעש-

רות אלפי עמודי הפרוטוקול מן העדויות. עד מהרה למדנו כי את אלה לומדת, מעכלת ומפנימה השופטת נאור באורח מידי. אין היא מתירה לעצמה לחדש דיון בלא לשלוט בפרטי החומרים שהוגשו קודם לכן ובהבנת משמעותם לקראת המשכו. מהשופטת לא יישמט דבר. שום חולשה (או יתרון) לא צפויים בשל כך שהשופטת עדיין לא יישרה קו עם כל אלה כאן ועכשיו, לעיתים בהפגנת בקיאות והבנה העולות על אלה של מגישי החומרים עצמם.

כך, לשם המחשת דבקות זו, למדנו לעיתים שב- תום הפסקת הצהריים, שהכל מנצלים אותה להינפש

הוא הביא גם את כל השותפים הלכודים במשימה המתמשכת לשתף פעולה מעל ומעבר למקובל. בח' לוף השנים ביטאה גם השופטת נאור סיפוק מכך שמעבר להתנסות המקצועית המיוחדת, גיבשה המ- ערכה שנוהלה לפנייה גם יחסי חברות וידידות בין כל המשתתפים בהליך.

הסוף ידוע; השופטת נאור כתבה הכרעה מקיפה, יסודית, מעמיקה ומבוססת מאין כמותה, שאולי אפשר לא להסכים עימה אך אי אפשר לחלוק על מעלותיה. פסק דינה היה עבורנו המחשה מסכמת למפגן היכולות הנדירות שגילתה לאורך שנות המ- שפט כולו. פסיקתה הגיעה, כמצופה, לבחינתו של בית המשפט העליון, ומפי הרכב מורחב של חמישה שופטים (לראשונה בערעור פלילי) תוארה, בצדק רב, במילים "מלאכת מחשבת הבנויה לתלפיות".

הדין נגזר מן העובדות

ההופעה בתיק הבנקאים הייתה חוויית "אולם המשפ- טים" העיקרית שלי מול השור- פטת נאור. עם זאת, במרוצת השנים המשכתי להתבונן ולהתעדכן מעת לעת בע- שייתה השיפוטית, ולעיתים גם להופיע לפנייה אישית בי- תרת שנות כהונתה בבית המ- שפט המחוזי וכשכבר כיהנה כשופטת בבית המשפט הע-

ליון. אף באכסניה אחרונה זו שום דבר כבר לא היה יכול להפתיע; אולי רק אותה התמדה עקשנית לדבוק, בלא פשרות, בדיוק באותם סטנדרטים שיפוטיים שפגשנו והתבשמנו מהם אז, בתיק הבנקאים.

בעיני השופטת נאור "הדין נגזר מן העובדות". זאת דרכה, ובלשכתה הציבה גם רישום המבטא את חשיבותה בעיניה של ממרה מדריכה זו. בתפיסת מוצא זו היא גם ממשיכה להחזיק בכל שנותיה בבית המשפט העליון, והמצע העובדתי השלם משמש לה באורח מודגש נקודת מוצא לכל דיון והכרעה גם בערעור. לא ייפלא אפוא כי המופיעים לפנייה ישר- בו מהדיונים בחיך של תדהמה על מידת בקיאותה בחומר ועל רמת ההכנה שבה נכנסה לאולם. תמיד,

נכונו לקבל ברוח טובה "תוכנת הפעלה" זו שהכתי- בה השופטת, גם אם נתפסה ככמעט בלתי אפשרית. כולנו התיישרנו עימה משום שנוכחנו כיצד לנגד עינינו פועלת היא על פי אותם סטנדרטים. לאמי- תו של דבר, אלה היו סטנדרטים מחמירים עוד יותר מאלה שהעמידה לנו. נוכחנו כיצד דוגמה אישית של התמסרות טוטלית של השופטת חוסמת כל מחאה מצידנו.

בתיק זה נתגלו בפנינו יכולות משפטיות ומנהיגות שיפוטית ברמתן הגבוהה ביותר. מקובל עלינו שבי- ת משפט מתמודד עם כל תיק ומכריע בו לבסוף. אך האם מובן מאליו שיצליח להוביל ולהשלים מבצע שכזה כשבתופעה קולוסאלית כלל-משקית מדובר? האם לא היה התיק "גדול" על ההליך המשפטי הפלילי, על הש-

פיטה? שאלנו את עצמנו כיצד תצליח השופטת - ללא סיוע של מומחה מטעמה, עוזר משפטי (שלא היה אז לצי- דה) או מתמחים (בתחלופה) - לבנות את פאזל העובדות, להידרש לגודש המחלוקות ולנקז את כולם לבסוף אל הכרעה עניינית מקיפה ומ- בוססת. כיצד תצליח להשלים את הדיונים כשהכל חשים כי גם היה להם יומם בבית המ- שפט. אכן, את הכל עשתה השופטת נאור באורח מופתי בעצמה - הכל לבדה.

תיק הבנקאים נוהל בעידן שעדיין לא פגשנו ולא הכרנו ביטויי התגוששות קשים בתיקים רגישים שהמדינה מאשימה בהם דמויות מרכזיות, חזקות ובעלות השפעה. עם זאת, כבר אז, לפני 25 שנים, פוטנציאל ליצירת מעורבות רגשית ואף מחודדת הייתה אפשרית בין הצדדים. לבטח בשלבי הגי- שושים הראשונים לקראת תחילת המשפט. את אלה הצליחה השופטת לנטרל כבר בראשית הדרך. ביוזמתה, בזכות מנהיגותה וסגנון ניהול הדיונים לפ- ניה - באולם ובלשכה - היה ברור לכולם כי עליהם להתיישר על פי תכתיב האווירה הנעימה שהשרתה. הדבר הניב תוצאות של ממש, בראש ובראשונה בני- כונות לקיים דיון ענייני, מכובד וראוי, אך בד בבד

ערנותה ומעורבותה המסיבית

לא התבטאו בהצגת

הערכותיה ומסקנותיה

בטרם עת, אלא בניסיונות

לעמוד על משמעות התכנים

ובהזרמתם לשולחנה בסד

זמנים שיאפשר לסיים את

המשפט בעידן הנוכחי,

לא בעוד נצח נצחים

עורך דין,
חוות הדעת הרפואית שלנו
היא הנשק המנצח שלך

קבל חוות דעת רפואית מהמומחים המנוסים בתחום

כשאתה צריך לנצח בתיק נזיקין, במיוחד כשמדובר ברשלנות רפואית, אתה חייב את המומחים הטובים ביותר לצדך. אתה חייב את זה מהיר, זמין ואיכותי, בתהליך יעיל ומקצועי שחוסך לך זמן והתעסקות. **קרדיומדיקס מעמידה לרשותך ניסיון מצטבר של 20 שנה ואלפי חוות דעת, עם יותר מ-200 מומחים בכירים ובעלי שם מכל תחומי הרפואה.**

■ בדיקת עילת התביעה לרשלנות רפואית ■ הכנת חוות דעת משפטית במקרה של רשלנות ■ הערכת גובה הנכות והקשר הסיבתי לתאונה/מחלה בתביעת נזיקין ■ חוות דעת רפואית בנושאי: תאונות עבודה, מחלות מקצוע ומיקרו לביטוח לאומי ■ מומחיות ייחודית בחוות דעת רפואיות נגד חברות ביטוח בכל התחומים ■ בדיקת רופא חתם לשלילת הפיצוי בדגש על הצהרת הבריאות ■ הערכת כושר עבודה ע"י רופאי תעסוקה ■ הערכת עלויות וצרכי שיקום.

לפרטים נוספים: 03-6097575

אינו משפיע כל עיקר על פתיחותה ועל נכונותה הסבלנית להאזין לצעיר ולבכיר בדיק באותה פתיחות. לכל טיעון ענייני וראוי היא קשובה, יהיה הנושא את הטיעון אל אולם הדיונים אשר יהיה, ופנייה שאינה מקיימת תנאי זה לא תזכה להנחות ותיהדף.

על פי כל אלה, ברורה עד כמה מרכזית וחשובה לשופטת נאור השפיטה למען הציבור. המתבונן במסירותה העילאית למילוי תפקידה מבוקר עד ערב היה יכול גם להניח כי ייעודה המקצועי השתלט לחלוטין על סדר יומה ועל חייה. אלא שאני יודע כי בה בעת, אי שם בעיתות שכנראה אינן קיימות באמת ביממה או בשבוע, נהנים חבריה ומכריה מאישיותה הצנועה והמלבבת במפגשים שבהם מירה – לא שר-פטת בית המשפט העליון – מתפנה גם לעולמות אחרים.

TV לראש הפירמידה

תלמידת כיתתנו משנות ה-60 המאוחרות מתמנה אפוא כעת לנשיאה. קדמו לכך שנים רבות שבהן כבר הטביעה את חותמה ושימשה דוגמה ומופת לשפיטה ראויה, מקצועית, ערכית ויעילה. נכון, איננו יודעים לחזות את מסלול התפתחותם של אלה שבסביבתנו בראשית דרכם, אך לגבי השופטת נאור, כבר בשלבים מוקדמים יחסית לקריירה

המשפטית ולבטח השיפוטית שלה (לפני 35 שנים) היה ברור כי היא קורצה מהחומרים שיובילוה לביסוס מעמדה כשופטת בולטת ומובילה, שאין תפקיד שיפוטי שלא יהלום אותה היטב ולא ישרת אותנו, צרכני השפיטה, באורח מיטבי.

צירופה של השופטת נאור לשושלת המפוארת של נשיאי בית המשפט העליון הוא אכן בשורה מעוררת דת ביותר. כישוריה, הישגיה ואישיותה הם שניתבו את דרכה למשרה הרמה. הם שיבטיחו את הצלחתה ואת תרומתה במלאה אותו. מערכת השפיטה תמיכה אפוא להיות מונהגת בידי אחת הדגולות מבין שופטי ישראל.

בכל דיון, כתנאי מוקדם לתחילתו. עבור מי שנצמד ל"עולם העובדות" ברור ש"האדם" יימצא תמיד במרכז הדיון. הדבר יתבטא בראש ובראשונה בגישה בסיסית אוהדת, מכבדת ורגישה לאלה שעניינם וגורלם עומדים להכרעת בית המשפט. הוא ישתקף גם בנקודות הזכות שיש לזקוף לזכותם, לצד האחריות שיש לקבוע לחובתם, שאת כולם תביא השופטת נאור בשיקוליה – הכל בהתאמה לתמונה השלמה שהיא טורחת להכיר במלואה. על בסיס אותה היערכות יסודית מראש, מלווה במשפטנות, בתבונה ובחוש צדק כה בולטים, תצליח השופטת נאור גם לזהות היטב את השאלות הראויות לתשומת לב, להכרעה. בהן תעסוק בלא לחסום טיעון. אשר לאחור – היא תדע למקד את הדיון בלא לאפשר סטייה אל עבר סמטאות מסיחות דעת. אכן, כשנעשה הדבר כך בלא להכיר את החומר די, אפשר שתקופח זכותו של מתדיין. כשמובטח כי ההכונה היא תולדה של עיון, שליטה מלאה והבנה מיטבית שלו, תשרת גישה זו את האינטרס האמיתי של המתדיינים – זה הראוי להגנה.

לא כל העולם משפט

והעולם אינו רק משפט, ומדי המשפט אינם תמיד עיי-

מנו. אלא שאצל השופטת נאור בלטה ההפרדה המוחלטת בין הידידות החיננית שמעת לעת קיימה גם עימי מחוץ לאולם הדיונים ובין הענייניות והמיקוד ההחלטיים שהקפידה שיישמרו בתוכו. ידידים לה מחוץ לאולם, נהפכים למתדיינים שווי הזדמנות, מיד עם תחילתו של הדיון. אכן בצדק נהנים שופטי ישראל מאלו מאמון על יושרם השיפוטי, המתבטא בין השאר בגילוי יחס שוויוני אל המופיעים לפנייהם, אלא שב-תחום רגיש זה לא תמיד קלה משימתם; מציאות החיים וחולשות אנוש מקשים עלינו להקפיד במילוי ציפיה זו. בעניין זה בולטת גישתה השוויונית של השופטת נאור. מעמדם של המתדיינים או נציגיהם

**בצדק נהנים שופטי ישראל
מאמון ביושרם השיפוטי, כפי
שמתבטא בין השאר בגילוי
יחס שוויוני אל המופיעים
לפניהם, אלא שבתחום
רגיש זה לא תמיד קלה
משימתם; מציאות החיים
וחולשות אנוש מקשים עלינו
להקפיד במילוי ציפיה זו.
בעניין זה בולטת גישתה
השוויונית של השופטת נאור**